

vergadering **C41 – WEL4**

zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebeleid

van 25 oktober 2011

INHOUD

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het niet invullen van toegekende vergunningen in de rusthuissector - 324 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borgh tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over financiële ondersteuning voor de diensten schuldbemiddeling - 235 (2011-2012)	
Vraag om uitleg van de heer Kurt De Loor tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wachtlijsten voor schuldbemiddeling - 282 (2011-2012)	10
Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het project met betrekking tot preventiecoaches geestelijke gezondheidszorg in secundaire scholen - 267 (2011-2012)	16
Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de groeiende kloof tussen de verpleegopleiding en de praktijk - 318 (2011-2012)	19

■

Voorzitter: de heer Tom Dehaene

Vraag om uitleg van mevrouw Marijke Dillen tot de heer Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het niet invullen van toegekende vergunningen in de rusthuissector - 324 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Minister, enkele weken geleden is er enige commotie ontstaan in de media met enkele straffe krantenkoppen, alsof de hele sector bestaat uit een handeltje in rusthuisbedden. Ik wil hierover dan ook enkele objectieve vragen stellen om klaarheid te scheppen in dit dossier.

Uit cijfers blijkt dat Vlaanderen bijna 17.500 zogenaamde slapende rusthuisbedden telt, waarvoor vergunningen zijn uitgereikt door het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, maar die in de praktijk niet effectief worden gerealiseerd omdat de uitbaters er niets mee zouden doen. Zorgnet Vlaanderen wees de private sector onmiddellijk met de vinger, en die reageerde meteen. De Federatie Onafhankelijke Seniorenzorg (FOS) betwistte deze berichten en stelde dat het de caritatieve instellingen zijn die de markt blokkeren om hun positie als grootste speler te kunnen behouden.

Veel dossiers zouden geblokkeerd zitten bij de overheid. Ook is het een algemeen bekend gegeven dat een financiering door het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) lange tijd kan duren. Het is dan ook belangrijk duidelijkheid te geven en een fundamentele oplossing uit te werken voor deze problematiek.

Minister, wat is uw standpunt ter zake? Uit de media hebben we mogen vernemen dat u erkent dat er gaten in het net zitten, en dat het noodzakelijk is dat er maatregelen worden genomen. Hebt u al initiatieven genomen, en zo ja welke, om oplossingen uit te werken? Wat is uw antwoord op de vaststelling van de FOS dat het de caritatieve instellingen zijn die de markt blokkeren om hun positie als grootste speler te behouden? Klopt het dat de dossiers door de overheid geblokkeerd worden? Wat hebt u in deze legislatuur al gedaan om dit te verhinderen en hierop een antwoord te bieden?

Minister, uit alle gegevens bleek dat het nodig is dat het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid een transparant beleid uitwerkt. Aandachtspunt hierbij moet zijn dat initiatiefnemers worden gestimuleerd om ook daadwerkelijk op te markt te komen. Wat hebt u inmiddels ondernomen om deze problematiek onder de aandacht te brengen van het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid en er bij hen op aan te dringen bij prioriteit een dergelijk transparant beleid uit te werken?

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Minister, deze problematiek is heel belangrijk. Ik was enorm geschrokken van het cijfer van 17.500 rusthuisbedden die momenteel zijn vergund, maar niet in de praktijk worden omgezet. Iedereen kijkt en wijst naar iedereen. De caritatieve sector wijst naar de commerciële sector, de commerciële wijst naar de caritatieve sector en ook naar de overheid. Die vergunde rusthuisbedden zullen waarschijnlijk op verschillende terreinen 'zweven'. Op zo'n schaarse markt is die situatie gevaarlijk. Als je er enkele in portefeuille houdt, globaliseert en dan pas op de markt brengt, kan dat een winstgevend handeltje zijn.

Met de bestaande schaarste in het achterhoofd, moeten we er alles aan doen om die slapende rusthuisbedden zo snel mogelijk te activeren. Minister, welke stappen zult u ondernemen om procedures te versnellen? Welke bijkomende stappen zult u zetten om die slapende rusthuisbedden op de markt te brengen en duidelijkheid te creëren?

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Het zal niemand verwonderen dat ik me bij deze vraag om uitleg aansluit. Minister, ik heb een schriftelijke vraag over deze problematiek ingediend, waarop ik uw antwoord verwacht op 17 november. Ik kijk daar met veel belangstelling naar uit. Mijn vraag is gebaseerd op een schriftelijke vraag die ik in 2009 heb gesteld. In het antwoord op die vraag zat een lijst van alle voorzieningen die in 2009 bedden in portefeuille hadden.

Inderdaad, mijnheer De Loor en mevrouw Dillen, de drie partners hebben heel wat bedden in portefeuille. Er zijn 162 vzw's, met 7600 bedden. Verder zijn er 55 commerciële voorzieningen, met 3772 bedden. Ten slotte zijn er 39 openbare voorzieningen, met 1378 bedden. De drie partners hebben dus een aanzienlijk aantal bedden.

Collega's, in de vorige legislatuur hebben we een voorstel van resolutie goedgekeurd. Dat was een stap in de goede richting, hoewel het, wat mij betreft, nog wat verder mocht gaan. Wij hebben er toen voor gepleit om de initiële vraag met de verlenging erbij te beperken tot een periode van vijf jaar. Uiteindelijk is het – als ik mij niet vergis – vijf jaar en drie jaar geworden.

We horen heel wat verhalen door elkaar. Langs de ene kant hebben we dat verhaal. Langs de andere kant horen we van u, minister, dat u 100 of 200 – ik weet het niet goed meer – miljoen euro zult vrijmaken voor extra bedden. Uiteraard is dat positief. Wat mij echter verwondert, is dat er nog een studie loopt over het VIPA. In feite hangt dat allemaal wat samen. Voorzieningen die bedden in portefeuille hebben, wijzen vaak met de vinger naar de lange procedure en het VIPA, waardoor ze niet kunnen starten. Sommigen zeggen dat de overheid hen belet te ontwikkelen omdat ze niet de juiste inkleuring hebben op de gronden.

Minister, ik kijk met veel belangstelling uit naar uw antwoord en zal nadien mogelijks nog een aantal bijkomende vragen stellen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Mevrouw Lies Jans: Mevrouw Dillen, ik vind uw vraag belangrijk.

Minister, we weten dat u een tweesporenbeleid voert. Enerzijds zet u in op het aanbieden van extra bedden. Zoals mevrouw Van der Borgh net heeft gezegd, worden daar extra middelen voor uitgetrokken. Anderzijds hebt u in het verleden de voorafgaande vergunning al beperkt in tijd. Daarnaast werden er al stappen ondernomen om alternatieve financieringswijzen vlotter te laten verlopen.

Ik ben benieuwd of de beslissingen uit het verleden effectief geleid hebben tot een versnelling van de aansnijding van die rusthuisbedden. Werd daar al onderzoek naar verricht? Ik heb daar anderhalf of twee jaar geleden een schriftelijke vraag over gesteld. Daaruit bleek nog niet dat die alternatieve financiering tot snellere procedures zou leiden dan de klassieke financiering voor de ontwikkeling van rusthuisbedden. Hebt u er al zicht op of we daar effectief sneller in kunnen werken?

Kloppen de gegevens die werden verkondigd over de slapende rusthuisbedden? Waar knelt het schoentje? Men wijst inderdaad naar elkaar, maar men kent de precieze oorzaak eigenlijk niet. Het is belangrijk dat we daar het juiste antwoord op vinden.

De heer Tom Dehaene: Minister, ik weet dat u er een zaak van maakt om die bedden zo snel mogelijk te realiseren. U hebt daar al verschillende initiatieven over genomen. Uw aankondiging van verleden week verbaasde mij dus niet. We moeten er inderdaad op blijven inzetten om die bedden zo snel mogelijk te realiseren. Ik stel echter vast dat het in een aantal gevallen om kleinere aantallen gaat. Men wacht dus op een uitbreidingsmogelijkheid om een voldoende groot aantal voorafgaande vergunningen te krijgen en dan pas te realiseren. Kunt u dat bevestigen? Ziet u de gevolgen al van de strikte opvolging van de 1-3-5-regeling van een aantal jaren geleden? Zijn er al aanvragen voor verlengingen die niet werden toegestaan omdat men niet voldeed aan een van de voorwaarden in het eerste, derde of vijfde jaar? Zijn

er, met andere woorden, al schorsingen? Zijn er ook schorsingen door de extra controle? Is het gebied waarvoor men de voorafgaande vergunning heeft groot genoeg om die te realiseren?

Ik besef dat u er een zaak van maakt en dat we alle middelen moeten inzetten om de verkoop van die voorafgaande vergunningen te voorkomen. De laatste prijzen gaan tot 10.000 euro per bed. Dat is uiteraard niet de bedoeling. We weten allemaal wie dan uiteindelijk die factuur zal betalen.

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Collega's, Mevrouw Dillen, ook ik heb met aandacht de persberichten gelezen met betrekking tot de zogenaamde 'slapende' vergunde woongelegenheden in woonzorgcentra en de positionering hieromtrent van de koepelorganisaties van de sector.

Het echte verhaal achter die berichten in de pers is wat genuanceerder. In het Woonzorgdecreet van 13 maart 2009 is bepaald dat er, met het oog op een regionale spreiding, een programmatie voor de voorzieningen van het Woonzorgdecreet wordt vastgelegd. Dat wordt bepaald in artikel 58 van het Woonzorgdecreet. Voor onder meer de woonzorgcentra geldt bovendien een verplichte erkenning. Conform aan het artikel 59 van het Woonzorgdecreet legde de Vlaamse Regering daarvoor een procedure voor voorafgaande vergunning vast. Dankzij de voorafgaande vergunning heeft de initiatiefnemer de zekerheid dat hij na het bouwen van de voorziening een erkenning zal kunnen verkrijgen, mits aan de erkenningsvoorwaarden is voldaan.

Erkende woonzorgcentra ontvangen van het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV) een financiële bijdrage per bewoner per gerealiseerde dag. Het is dus normaal dat er een kloof is tussen het aantal vergunningen en het aantal geëxploiteerde woongelegenheden. Er verloopt onvermijdelijk tijd tussen het verlenen van een vergunning en het realiseren van een erkenning. Heel wat initiatiefnemers die over een vergunning beschikken, zijn momenteel bezig om hetzij met subsidies van de overheid, met name van het VIPA, hetzij met eigen of met vreemde financiering, deze woongelegenheden te bouwen, en zullen die dan ook in de eerstkomende jaren in gebruik nemen. Andere initiatiefnemers daarentegen zijn momenteel volop bezig hun dossier voor te bereiden om de vereiste stedenbouwkundige vergunning – de vroegere bouwvergunning – te kunnen aanvragen en daarna de bouwwerken aan te vatten. In een aantal dossiers loopt de realisatie soms echter vertraging op door elementen buiten de wil van de initiatiefnemer om, bijvoorbeeld om stedenbouwkundige redenen zoals besprekingen met monumentenzorg, de aanpassing van het ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP), een project woonzorgvoorzieningen dat deel uitmaakt van een groter project van stadskernvernieuwing enzovoort.

Wellicht zijn er ook een aantal initiatiefnemers die niet de intentie hebben om op korte termijn hun vergunningen om te zetten in realisaties, om welke reden dan ook. Ik wil in deze discussie toch benadrukken dat het echter zou getuigen van een manifest gebrek aan realiteitszin én aan respect voor de inzet van de vele initiatiefnemers in deze sector, ongeacht hun rechtspersoon, om op basis van dit laatste gegeven de hele sector te gaan beschuldigen en stigmatiseren. Het uitwerken van maatregelen om de realisatie van vergunningen te activeren is een delicate evenwichtsoefening. Die initiatiefnemers die iets willen realiseren, moeten we ondersteunen in hun initiatief; die initiatiefnemers die niet de intentie hebben om binnen aanvaardbare parameters hun vergunning te realiseren, moeten we ontmoedigen om een voorafgaande vergunning 'in portefeuille' te houden. Zodra schaarste leidt tot een vermogenswaarde en de vergunning verhandelbaar wordt, zit het fout. Dat is geen goede evolutie. Het is absurd. Door de schaarste blijven de zaken beheersbaar voor de ziekteverzekering en is de regionale spreiding gewaarborgd. Maar als de schaarste leidt tot een prijs die de bewoners uiteindelijk moeten betalen, is dat een ongewenste evolutie. Het verhandelen van vergunningen voor woonzorgcentra of ziekenhuizen stuit mij principieel tegen de borst.

De volgende maatregelen werden of worden getroffen. Op 1 januari 2010 traden nieuwe regels in werking. De uitvoering van deze regels wordt strikt opgevolgd. Dit betreft de zogenaamde 1-3-5-regel van het besluit procedure voorafgaande vergunning. De vergunning vervalt van rechtswege tenzij binnen een jaar na de datum van de voorafgaande vergunning de initiatiefnemer het eigendomsbewijs of een zakelijk of genotsrecht voor dat onroerend goed aan het agentschap heeft bezorgd; of tenzij binnen drie jaar na de datum van de voorafgaande vergunning de initiatiefnemer aan het agentschap het bewijs heeft geleverd dat een stedenbouwkundige vergunning werd verkregen of aangevraagd om het initiatief op de inplantingsplaats te verwezenlijken; of tenzij binnen vijf jaar na datum van de voorafgaande vergunning, of binnen acht jaar in geval van een verlengde voorafgaande vergunning het initiatief gerealiseerd is. Realisatie betekent winddichte infrastructuur. Voor de voorafgaande vergunningen die verleend werden vóór 1 januari 2010 werd er bepaald dat, indien hiervoor de werken nog niet werden aangevat, de vergunningen enkel verlengd konden worden mits het insturen van een gemotiveerde aanvraag en minstens een aanvraag stedenbouwkundige vergunning.

De impact van deze maatregelen konden we reeds vaststellen. Wat de nieuwe 1-3-5-maatregel betreft: tussen 1 januari 2010 en 15 september 2010 werden 66 vergunningen verleend. Voor 53 van de 66 vergunningen werd binnen het jaar een eigendomsbewijs of een zakelijk of genotsrecht bezorgd. Voor dertien vergunningen was dat niet het geval, dat waren twee woonzorgcentra en elf serviceflatgebouwen, en de vergunningen vervielen dus van rechtswege. Deze ruimte in de programmatie kan dus opnieuw worden opgevraagd. Tot twee jaar na het verval van de vergunning is een nieuwe aanvraag voor dezelfde inplantingsplaats niet ontvankelijk. Dat is zo bepaald in de reglementering. Wat de striktere toepassing van de verlening betreft in de onderzochte periode vervielen in totaal 95 voorafgaande vergunningen na vijf jaar. Voor 65 van deze dossiers werd er een gemotiveerde aanvraag tot verlenging van de voorafgaande vergunning ingestuurd, inclusief minstens een bewijs van een aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning. De overige dertig vergunningen vervielen dan ook van rechtswege.

Uit deze eerste tussentijdse evaluatie blijkt mijns inziens reeds dat de maatregelen tot versnelling van de realisatie van voorafgaande vergunningen hun doel lijken te bereiken, namelijk een sneller vervallen van voorafgaande vergunningen waar er duidelijke indicaties zijn dat de hierin vervatte projecten niet binnen aanvaardbare parameters zullen worden gerealiseerd. We blijven dit uiteraard opvolgen om ook de impact van de overige twee maatregelen uit de 1-3-5-regel te kennen. Die zullen pas zichtbaar worden vanaf hetzij 1 januari 2013, hetzij 1 januari 2015. We zullen dat uiteraard monitoren.

Ik kan u tevens medelen dat eerstdaags een ministerieel besluit zal worden gepubliceerd waarin duidelijk verder wordt gepreciseerd welke documenten en informatie in een aanvraag tot het verkrijgen van een voorafgaande vergunning, of tot verlenging of aanpassing ervan, minimaal aanwezig moeten zijn, wil er een positief gevolg gegeven kunnen worden. Via een ministerieel besluit zullen de ontvankelijkheidsvereisten voor een aanvraag tot voorafgaande vergunning of aanpassingen van voorafgaande vergunningen verleend na 1 januari 2010 worden gepreciseerd, met name wat betreft de grootte van de inplantingsplaats. De inplantingsplaats dient groot genoeg te zijn om er het aantal gevraagde plaatsen op te kunnen realiseren. Soms werd een vergunning aangevraagd voor een plaats waarvan op voorhand duidelijk was dat ze te klein was. Dat zal niet meer mogelijk zijn. Een andere ontvankelijkheidsvereiste is of de bestemming past binnen de ruimtelijke planning. De looptijd van de optie tot aankoop, zakelijk recht of genotsrecht dient minstens verleend te zijn voor de duur van de boekhoudkundige afschrijvingstermijn van de gebouwen die erop gepland zijn, in elk geval voor minstens twintig jaar. We gaan strikter zijn inzake de samenstelling van het dossier bij aanvraag tot aanpassing van een voorafgaande vergunning: de inplantingsplaats en de initiatiefnemer moeten concreter worden aangeduid. Dat zal strenger worden gecontroleerd.

Verder zal het besluit van 5 juni 2009 tot vaststelling van de regels voor het verlenen van de voorafgaande vergunning voor sommige woonzorgvoorzieningen worden aangevuld, confer een omzendbrief die reeds in december 2010 naar de sector verstuurd werd, namelijk opdat voorafgaande vergunningen die vrijwillig terug in programmatie worden gebracht pas op 1 januari van het volgende jaar in die programmatie komen. Dat wordt wellicht nog in een besluit opgenomen. Met deze maatregel wordt het verhandelen van voorafgaande vergunningen ontmoedigd. Immers, diegene die zou kopen, is niet zeker dat hij in het begin van het volgende jaar de enige zal zijn met een ontvankelijke aanvraag voor die voorafgaande vergunningen. Dat was een punt: iemand levert zijn vergunning in en onmiddellijk was er een andere kandidaat. Deze regeling geldt niet wanneer de voorafgaande vergunning van rechtswege vervalt. In dat geval komen de opnamemogelijkheden terug in de programmatie op de datum dat de voorafgaande vergunning van rechtswege vervalt.

Ik betreur in de eerste plaats de wederzijdse beschuldigingen in de pers van de koepelorganisaties. Deze stellingnames dragen mijns inziens niet bij aan het vinden van een oplossing voor deze problematiek. Ik heb de problematiek al bij herhaling besproken in het structureel overleg waar ze allebei aanwezig zijn. We zijn het daar allemaal ontroerend eens over het feit dat er iets moet gebeuren. Ik was dan ook verbaasd over de tegenstrijdige visies in de pers. De oplossing is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle betrokken partijen. Zowel de overheid als de initiatiefnemers en de koepelorganisaties kunnen hier dan ook een positieve bijdrage aan leveren.

Wat in de tweede plaats de stelling betreft dat dossiers door de overheid worden ‘geblokkeerd’, ben ik niet blind voor het feit dat projecten die met subsidies van de overheid worden gerealiseerd, doorgaans een langere realisatieperiode vergen, want zij moeten diverse procedures doorlopen, zoals een zorgstrategisch plan, een technisch-financieel plan, een aanbesteding en de naleving van procedures zoals de wet op de overheidsopdrachten. Ik wil hierbij toch benadrukken dat sinds de invoering van de alternatieve investeringssubsidie – dat gebeurde eind 2006 – er ernstige inspanningen werden geleverd om het budgettaire probleem op te lossen. Onlangs maakte ik een extra budget van 100 miljoen euro voor 2011 vrij, boven op het reeds beschikbare VIPA-budget van eveneens 100 miljoen euro. Hierdoor zullen in 2011 alle dossiers die in 2010 werden ingediend, een principieel akkoord tot subsidiëring kunnen krijgen.

Het zal niet aan uw aandacht zijn ontsnapt dat ik in de plenaire vergadering, in een antwoord op een vraag van mevrouw Van der Borghet waarin werd gesteld dat er onvoldoende budgetten zijn om de capaciteit op te drijven, heb gezegd dat ik een extra inspanning zou verrichten. Wel, inmiddels is dat dus gebeurd. Deze principiële akkoorden zorgen ervoor dat 200 miljoen euro beschikbaar is. Wat het VIPA betreft, zullen wij nagaan wat de studie oplevert. Het is natuurlijk niet mogelijk om enerzijds zeer vlug capaciteit te creëren en anderzijds dossiers te laten liggen tot er klaarheid is. Door alle dossiers die in 2010 zijn ingediend, ook af te werken, geven wij het signaal dat initiatiefnemers die het risico willen nemen en de voorwaarden respecteren, genoegdoening krijgen.

De impact van deze extra budgetten is natuurlijk niet onmiddellijk zichtbaar in het aanbod, want de bouw zelf van een ouderenvoorziening vraagt enige tijd, als het subsidiedossier eenmaal is goedgekeurd. Pas in de begroting van 2012 zullen de aangegane verbintenissen zichtbaar worden naarmate de financiering aan de orde is. In het meerjarenplan zijn die verbintenissen wel opgenomen.

Uit de cijfers die het agentschap op zijn website publiceert, blijkt dat de impact op het aanbod van deze volgehouden budgettaire inspanningen geleidelijk aan zichtbaar wordt. Zo werden in de eerste zes maanden van 2011 reeds meer dan 1000 bijkomende woongelegenheden in gebruik genomen, terwijl dit in de voorgaande jaren nog geen 1000 woongelegenheden per jaar waren. Er mag worden verwacht dat deze tendens zich de komende jaren zal doorzetten.

Er is een vraag gesteld over een transparanter beleid van het agentschap inzake de toekenning van de voorafgaande vergunningen. Ik moet u verwijzen naar de maatregelen die ondertussen in samenspraak met het agentschap zijn ontwikkeld om de voorafgaande vergunningen te activeren. Ik had het daarover in het antwoord op de twee eerste vragen. Ik verwijs in dit verband ook naar de bijkomende maatregelen die zullen worden aangekondigd in de beleidsbrief 2011-2012. In gezamenlijk overleg zullen het agentschap en mijn kabinet bovendien blijven zoeken naar bijkomende maatregelen om aan deze doelstelling tegemoet te komen.

Mevrouw Marijke Dillen: Ik dank u voor het uitvoerige antwoord. Samen met u vind ik – en wellicht ook samen met de andere commissieleden – dat het niet gewenst is dat er schaarste wordt gecreëerd, want dat zal leiden tot prijsstijgingen waarvoor de rusthuisbewoners zullen opdraaien. Dat kan niet de beoedeling zijn, en om dat te voorkomen vindt u in onze fractie een bondgenoot.

U gaf een overzicht van de reglementeringen die sinds 1 januari 2010 van kracht zijn. Het is heel belangrijk dat die strikt worden toegepast. Ik heb twee bijkomende vragen om verduidelijking. U stelt dat de activering van initiatiefnemers op korte termijn een delicate evenwichtsoefening is. Waarom is dat zo? Voorts stel ik vast dat u de cijfers die in de pers zijn vermeld, niet tegensprekt. Het cijfer van 17.500 ‘slapende’ rusthuisbedden is vermeld. Als dat cijfer juist is, dan denk ik dat het heel belangrijk is om een tandje bij te steken. Die activering moet er nog vlugger komen. U hebt het over 1000 bijkomende bedden per jaar, maar dat zou betekenen dat wij nog een heel lange tijd met een inhaaloperatie bezig zijn. Dat kan niet de bedoeling zijn. Er zijn dus bijkomende initiatieven nodig om de activering te versnellen.

De heer Kurt De Loor: Ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Ik ben ook tevreden dat de nieuwe regeling van 2010 zijn vruchten begint af te werpen. De overheid moet wel nagaan hoe wij een tandje bij kunnen steken. In het kader van het witboek Interne Staatshervorming moeten wij nagaan of wij de procedure inzake stedenbouwkundige vergunningen en milieuvergunningen en dergelijke kunnen vereenvoudigen en de doorlooptijd kunnen inkorten.

Tot slot moet ik zeggen dat ik gruwel van een handel in voorafgaande vergunningen. Op een markt waar schaarste heerst, zal dat leiden tot prijsstijgingen. De rustoordbewoners zullen daarvoor opdraaien, maar wellicht ook de medewerkers van de woonzorgcentra. Ik dring dus ook aan op bijkomende initiatieven om de 17.500 slapende rusthuisbedden versneld op de markt te brengen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, ik wil u danken voor uw antwoord.

Ik had graag een verduidelijking gehad over twee punten. De maatregelen die genomen zijn, hebben teweeggebracht dat er inderdaad reeds vergunningen zijn ingetrokken. Wat mij toch een beetje verontrust, is de stijging die er ondanks die maatregelen toch nog is. Mijn schriftelijke vraag van 2009 was gebaseerd op een artikel in Zorgwijzer van dezelfde koepel die nu ook aan de alarmbel trekt. De koepel sprak toen van 13.000 slapende bedden. Ik heb ze nog eens opgeteld en ik kwam aan het getal 12.812, afgerond dus 13.000. Nu maakt diezelfde koepel gewag van 17.500 bedden. Er is dus een stijging van bijna 5000 bedden, ondanks de gedane inspanningen en ondanks het feit dat u kunt aantonen dat er een aantal voorlopige vergunningen zijn ingetrokken. Als ik een schriftelijk antwoord heb gekregen, zal ik de beide antwoorden vergelijken om na te gaan of ik er iets uit kan halen. Ik hoop dat uw diensten dat ook doen.

Minister, u hebt inderdaad gesproken over een bijkomend budget. Ik weet niet of de VIPA-studie op dat ogenblik al besteld was. Ik dacht van niet. Mij lijkt het logisch dat we nu nog even zouden hebben afgewacht en alles in kaart zouden hebben gebracht om na te gaan waar

we nog middelen konden verzamelen. U stelt dat met de bijkomende middelen alle dossiers die zijn ingediend in 2010, kunnen beschikken over een principieel akkoord. Zijn het de dossiers die ingediend zijn of de dossiers die alle procedures doorlopen hebben en een goedgekeurd strategisch plan en een financieel-technisch plan hebben?

Minister Jo Vandeuren: Het gaat over de dossiers die ingediend zijn tot 2010 en de beide procedures doorlopen hebben.

De heer Tom Dehaene: Het lijkt me maar normaal dat we, als er een bijsturing met VIPA nodig is, dat op een bepaald moment beslissen, maar dat men niet retroactief kan werken met al diegenen die een dossier volgens de op dat moment heersende regelgeving hebben ingediend.

U zegt dat u niet begrijpt waarom dat nu beslist is. Ik begrijp dat wel. Die dossiers waren volledig afgerond. Ze waren volledig conform de dan geldende regelgeving ingediend. Het zou absurd zijn om te zeggen dat we eerst VIPA gaan herstructureren en dan nagaan of de dossiers voldoen.

Minister Jo Vandeuren: Collega's, ik dank u voor uw reacties. Ik wil nog een paar dingen zeggen ter overweging. Het is een interessant debat omdat het debat ook gaat over hoe je met welke beleidsinstrumenten een aantal dingen kunt triggeren of niet.

Het cijfer van 17.500 is juist. Op dit moment zijn er zoveel voorafgaande vergunningen afgeleverd. Er is een verschil tussen wat aan voorafgaande vergunningen is afgeleverd en wat erkend is.

Voor wat erkend is, zijn de programmatieregels belangrijk. De programmatieregels zijn gemaakt om een regionale spreiding van het zorgaanbod te realiseren, maar ook voor een budgettaire beheersing van de ziekteverzekering. We engageren ons voor bepaalde groeiscenario's, ook in functie van de ziekteverzekering. Het is heel belangrijk om dat goed voor ogen te houden.

We hebben al een aantal keren geprobeerd om na te gaan waarom die voorafgaande vergunningen 'onder de waterlijn' blijven. De indruk is dat er zeer uiteenlopende redenen zijn. Soms heeft het te maken met het feit dat er in een gemeente te weinig bedden beschikbaar zijn om een leefbaar project te kunnen maken. De ene heeft vijftien vergunningen, de andere heeft er twaalf. In functie van de vergrijzing komen er twee bij of vijf bij. De volumes zijn niet groot genoeg. Het is misschien een reden en een verklaring. Een andere verklaring kan zijn dat er stedenbouwkundige beperkingen of andere beperkingen in de procedure zijn.

Er is een veelheid van argumenten waarom bepaalde bedden niet geactiveerd worden. Het is juist dat we moeten nagaan wat we kunnen doen om dit aan te pakken, wetende dat als men mensen een voorafgaande vergunning geeft, men ook in staat moet zijn om die te honoreren zodra de infrastructuur operationeel wordt.

Mevrouw Dillen, het is delicaat omdat iemand die over een voorafgaande vergunning beschikt, daarmee ook de rechtmatige verwachting mag hebben dat hij een erkenning kan krijgen. Als je 'en cours de route' de regels waaraan die vergunning onderworpen is, begint te wijzigen, dan riskeer je dat je mensen die zich daarop hebben georganiseerd, in de wielen rijdt met de nieuwe reglementering. Je moet dus nagaan wat je kunt doen zonder de administratieve beginselen van goed bestuur aan te tasten.

Dat is enigszins de moeilijkheid. Mevrouw Van der Borcht heeft gesuggereerd het systeem weer wat in te snoeren. Dat is mogelijk, maar niet met terugwerkende kracht voor diegenen die nu al deel van het systeem uitmaken. Dat is de moeilijkheid om een en ander uit te voeren.

Mijn laatste punt klinkt misschien wat eigenaardig. Ik wil het echter toch herhalen. We moeten ons realiseren dat de klassieke opdeling tussen het openbaar statuut, de vzw's en de

commerciële sector in de feiten niet langer uit de rechtsvorm kan worden afgeleid. Niet elke vzw behoort tot de social profit in de klassieke betekenis van de term. De rechtsvormen zijn met elkaar verweven. We kunnen hieruit niet afleiden wie tot welke koepel behoort. Het zit complexer in elkaar.

Volgens mij kent iedereen wel mensen op het terrein die als medewerkers van een vzw zeer professioneel werk leveren. Het gaat dan echter niet altijd om een vzw in de klassieke betekenis van de term. Soms gaat het om een vzw die deel uitmaakt van een groep waar ook commerciële actoren lid van zijn of waarvan de bestuursmandaten door professionele vennootschappen worden ingevuld. We moeten ons hoeden voor zwart-witanalyses in beide richtingen.

Ten gronde kan ik enkel stellen dat we moeten proberen de vergunningen op een administratief correcte wijze verder te activeren. Ik wil nagaan wat we supplementair kunnen doen om dit doel te bereiken. Het is immers belangrijk een zeker ritme vol te houden.

Met het principieel akkoord hebben we een stap gezet. Het toezicht op de verlengingen is verstrengd. Vroeger ging het in zekere mate om een automatisme. Dit is niet langer het geval. Misschien zijn nog andere maatregelen aangewezen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Vera Van der Borght tot de heer Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over financiële ondersteuning voor de diensten schuldbemiddeling - 235 (2011-2012)

Vraag om uitleg van de heer Kurt De Loor tot de heer Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de wachtlijsten voor schuldbemiddeling - 282 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Voorzitter, op maandag 17 oktober 2011 heeft de jaarlijkse werelddag van verzet tegen extreme armoede plaatsgehad. De Vlaamse Regering heeft steeds verklaard zwaar op de armoedebestrijding in te zetten. Ik verwijs in dit verband naar het Vlaamse regeerakkoord en naar de beleidsnota van de minister.

Op pagina 59 van het Vlaamse regeerakkoord staat het volgende te lezen: “Omdat de strijd tegen armoede een topprioriteit is, investeren we in extra laagdrempelige kinderopvang, een sterke preventie en eerstelijnszorg met toegankelijke gezondheidsbevorderende en opvoedingsondersteunende activiteiten, de verdere uitbouw van schuldbemiddeling, een begrenzing van de kosten voor zorgen en een nieuwe regeling van de financiële ondersteuning.”

Op pagina 61 van het Vlaamse regeerakkoord staat dan weer het volgende: “Daarnaast willen we dat alle mensen met een schuldproblematiek toegang hebben tot kwaliteitsvolle schuldbemiddeling. We werken een subsidiesysteem uit voor de diensten voor schuldbemiddeling, mogelijk via bovenlokale samenwerking.”

Op pagina 47 van de beleidsnota van de minister staat het volgende: “We verhogen daartoe de toegang tot en de kwaliteit van de schuldbemiddeling voor de mensen met schuldoverlast. We onderzoeken binnen de beschikbare budgetten de mogelijkheden om schuldbemiddeling te subsidiëren.”

Deze drie passages uit belangrijke documenten lijken me zeker niet onbelangrijk. Die passages zijn uiteraard terecht in die verschillende nota's opgenomen. De vraag is natuurlijk in welke mate ook succesvolle maatregelen worden genomen.

We weten allemaal dat de schuldenproblematiek een essentieel element van het debat over de armoedebestrijding vormt. Veel gezinnen en heus niet enkel de sociaal zwakkeren kampen met financiële schulden. Deze problematiek neemt enkel maar toe. De schulden van de ouders hebben gevolgen voor de opvoeding en de toekomstkansen van de kinderen. Dit is hier al uitvoerig aan bod gekomen. In een artikel dat deze week in De Standaard verscheen is sprake van mensen die niet voldoende geld hebben om hun kinderen drie maaltijden per dag te geven. Dit maakt duidelijk met welke problemen we tegenwoordig worden geconfronteerd.

De schuldbemiddelingsdiensten van de OCMW's en van de centra voor algemeen welzijnswerk (CAW's) leveren goed werk. Daar hoeven we niet aan te twijfelen. Ze kampen echter met een groot gebrek aan middelen om hun dienstverlening te kunnen uitbreiden en financieren. De werking van deze diensten heeft nood aan een duidelijk subsidiëeringskader. Dit punt komt trouwens in het Vlaamse regeerakkoord en in de beleidsnota van de minister aan bod.

Een recent onderzoek van de Katholieke Hogeschool Kempen vormt de aanzet tot een financieringsmodel voor de werking en de organisatie van de schuldbemiddeling. De OCMW's, die hiervoor de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) hebben ingeschakeld, en de CAW's richten zich in een brief tot de minister. Hun kritiek luidt dat het financieringskader de verkeerde richting uitgaat.

Volgens hen wordt te weinig in een uitbreiding van de dienstverlening geïnvesteerd. Er gaat echter wel 1,25 miljoen euro naar de stimulering van de samenwerking tussen de diensten en naar een betere preventie en nazorg. Hoewel de schuldbemiddelingsdiensten dit op zich niet onbelangrijk vinden, wijzen ze erop dat ze vooral een basisfinanciering ontberen om het personeel en het dienstverleningsaanbod op peil te houden en te financieren. Op deze manier blijft de schuldbemiddeling volgens hen een mager beestje.

Minister, hebt u, al dan niet met behulp van de VVSG, overleg gepleegd met de OCMW's en met de CAW's over een mogelijk financieringsmodel of subsidiëeringskader voor de diensten voor schuldbemiddeling? Zo neen, waarom is dit niet gebeurd? Zo ja, waarom is dan geen rekening met hun voorstellen gehouden?

In welke mate wilt u een antwoord bieden op de verzuchtingen van de sector, zoals de vraag om een versterking van de werking van de diensten en van hun personeel, wat hen in staat zou stellen de dienstverlening te verbeteren?

Deelt u de mening dat een structurele basisfinanciering van de diensten voor schuldbemiddeling de aanpak van de schuldproblematiek en bijgevolg van de armoede in Vlaanderen effectiever zou maken?

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Minister, telkens als er nieuwe cijfers bekend worden gemaakt over mensen die te kampen hebben met overmatige schuldenlast of onbetaalde kredieten, gaat er een collectieve schokgolf door Vlaanderen. In de praktijk – zowel in de OCMW's als in de CAW's – stellen wij dagelijks vast dat het een alsmaar groeiend probleem is, met zelfs wachtlijsten tot gevolg. Onlangs maakte de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank bekend dat een recordaantal landgenoten hun schulden niet op tijd kunnen terugbetalen.

Het probleem wordt bovendien alsmaar breder. Vroeger waren het enkel de sociaal zwakkeren, ons zogenaamd traditionele OCMW-cliënteel, dat daarmee te kampen had. De laatste jaren zijn het echter ook eenoudergezinnen, alleenstaanden, jongeren, senioren, huurders en zelfs tweeverdieners die te maken hebben met overmatige schuldenlast.

Daarvoor kunnen mensen in Vlaanderen terecht bij een dienst voor schuldbemiddeling. U maakt middelen vrij voor het stimuleren van de samenwerking tussen de diensten voor schuldbemiddeling, maar dat geld kan niet ingezet worden voor het uitbreiden van het aanbod

aan schuldbemiddeling op het terrein door de OCMW's en CAW's. Nochtans is aan dat laatste zeer veel nood, gezien de groeiende wachtlijsten. Dat is het oordeel van de CAW Federatie, maar ook van het Vlaams Netwerk van Armenverenigingen en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG).

De nood aan basisfinanciering blijkt ook uit een studie die is uitgevoerd door de Katholieke Hogeschool Kempen. De VVSG stelt zelfs dat de financiering van de schuldbemiddeling 'een mager beestje' is. Ik wil ook nog verwijzen naar het Vlaamse Actieplan Armoedebestrijding, waarmee zowel de toegang als de kwaliteit van de schuldhulpverlening dient te worden verbeterd.

Uit cijfers van het Vlaams Centrum voor Schuldbemiddeling blijkt dat bijna 28 procent van de diensten voor schuldbemiddeling genooddaakt zijn om een wachtlijst aan te leggen. Ik vind dat altijd een enorm tegenstrijdig gegeven, want op het moment dat je een beroep wilt doen op schuldbemiddeling, staat het water je al tot aan de lippen, of zelfs erboven. Als je dan eerst nog op een wachtlijst terechtkomt, is het kalf vaak al verdronken. 44,5 procent van de diensten voor schuldbemiddeling legt geen wachtlijst aan, omdat dat te veel tijd in beslag neemt of uit principiële overwegingen.

Minister, bent u op de hoogte van het groeiende probleem van wachtlijsten? Waarom gaat u niet in op de vraag van de schuldbemiddelingsdiensten, zoals verwoord door de CAW Federatie, het Vlaams Netwerk van Armenverenigingen en de VVSG, en opteert u niet voor extra middelen voor het uitbreiden van het aanbod aan schuldbemiddeling?

De heer Tom Dehaene: Minister, ik treed de heer De Loor bij dat we met z'n allen moeten vaststellen dat de typische cliënten van de dienst voor schuldbemiddeling niet meer bestaan. Er zijn heel veel gepensioneerden, en zelfs mensen met een job, die hulp nodig hebben. Die groep breidt uit, jammer genoeg.

Ik ben het eens met de collega's dat we er alles aan moeten doen om wachtlijsten te vermijden. Iedereen weet in welk straatje die mensen terechtkomen, als we ze langer laten wachten: een straatje waar ze nog veel moeilijker uit zullen raken.

Ik ben zeer tevreden dat er extra middelen worden vrijgemaakt voor schuldbemiddeling. Ik ben ervan overtuigd dat we zeer veel van elkaar kunnen leren. Ik besef zeer goed dat het ene dossier het andere niet is, maar ik besef ook dat niet alle diensten op een even effectieve manier werken en dat er zeker ruimte is voor ervaringsuitwisseling en het beter organiseren van sommige diensten. Ik hoop dat we dat zullen kunnen realiseren met de middelen die u nu vrijmaakt, minister.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, om de beschikbaarheid van de schuldhulpverlening in beeld te brengen, werd in het onderzoek naar de werking en de organisatie van erkende instellingen voor schuldbemiddeling met het oog op een mogelijke subsidiëring en stimulering van kwaliteit, een analyse gemaakt van de wachtlijsten bij de erkende instellingen voor schuldbemiddeling.

Ik citeer enkele cijfers uit het onderzoek. 28 procent van de erkende instellingen voor schuldbemiddeling geeft aan een wachtlijst aan te leggen. Een even groot aantal doet dat niet omdat men vrijwel alle aanmeldingen onmiddellijk kan opnemen. 44 procent houdt evenmin een wachtlijst bij, maar ervaart het onmiddellijk opstarten van hulpverlening als een moeilijk te realiseren taak. 41 procent onder hen houdt om principiële redenen geen wachtlijst bij. Schuldhulpverlening kan volgens deze organisaties niet worden uitgesteld. 88 procent van de instellingen die wachtlijsten aanleggen, bieden crisishulpverlening aan, voornamelijk budgetbegeleiding, indien dringende interventies nodig zijn. Ook bij verhuis van cliënten stellen we vast dat de meeste instellingen zich erg toegankelijk opstellen: 85 procent van de instellingen zegt deze dossiers onmiddellijk over te nemen.

Vanaf 2009 wordt aan de erkende instellingen voor schuldbemiddeling expliciet gevraagd of ze wachtlijsten bijhouden. In 2009 werden door 84 instellingen geen wachtlijst bijgehouden, in 2010 door 139 instellingen.

Deze cijfergegevens zijn te beperkt om uitspraken te doen over een stijging of daling van de wachtlijsten, aangezien dit kan liggen aan andere redenen dan het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening. Wij realiseren ons natuurlijk allemaal dat onder meer de economische crisis het aantal vragen zeker zal beïnvloeden.

De federatie van CAW's en de VVSG waren, samen met de vertegenwoordiger van het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, vertegenwoordigd in de stuurgroep van het wetenschappelijk onderzoek naar schuldbemiddeling. Daarnaast werd met deze organisaties overleg gepleegd in de voorbereiding van de projectoproep schuldhulpverlening. Dat overleg vond plaats op 19 september en op 6 oktober 2011.

De CAW Federatie en de VVSG hebben een oefening gemaakt waarbij zij een berekening maakten van het bedrag dat nodig zou zijn om een zinvolle uitbreiding van het aanbod mogelijk te maken. Zij komen daarbij op een bedrag van 36 miljoen euro op jaarbasis.

In het kader van mijn beleid en binnen de beschikbare budgetten heb ik gekozen voor de ondersteuning van samenwerkingsverbanden van instellingen voor schuldbemiddeling, met als doelstelling de toegankelijkheid van de schuldhulpverlening te verhogen, de kwaliteit van de hulpverlening te verbeteren en te investeren in preventie en nazorg. Hiervoor werd dit jaar reeds een bedrag van 500.000 euro uitgetrokken. We verhogen dat bedrag in 2012 tot 1.250.000 euro, tenminste als u de begroting goedkeurt. Zeer recent werd een projectoproep bezorgd aan alle instellingen voor schuldbemiddeling.

Bovendien hebben de OCMW's en de CAW's heel wat hefboomen in handen om hun verantwoordelijkheid op te nemen in het kader van de toenemende schuldenproblematiek. Binnen de OCMW's, zo blijkt uit het onderzoek, is 45 procent van de middelen die worden aangewend voor de financiering van de schuldhulpverlening, afkomstig uit de eigen werkingsmiddelen; 55 procent is afkomstig van het sociaal fonds voor gas en elektriciteit of de kosten worden gerecupereerd via de cliënt en via het Fonds ter bestrijding van de overmatige schuldenlast.

Voor de CAW's werken we hoofdzakelijk met een enveloppenfinanciering. De CAW's kunnen hun taken grotendeels zelf invullen naargelang van de noden en behoeften die zich in hun regio voordoen. Schuldhulpverlening is een belangrijke methodiek in het ondersteunen en begeleiden van kwetsbare mensen.

De werking van de instellingen voor schuldbemiddeling kan nog op andere wijzen worden versterkt dan enkel en alleen met de uitbreiding van de middelen. Het onderzoek dat werd gevoerd, geeft heel uitdrukkelijk aan dat de sector van de schuldhulpverlening, naast basisfinanciering, duidelijk nood heeft aan kwaliteitsaansturing, met het oog op het realiseren van duurzaam budgetmanagement. Daarvoor dient de organisatie competente hulpverleners in te zetten die aan de slag gaan met passende en effectieve methodieken.

Uit het onderzoek leren we dat de organisatiecontext ter zake een beslissende rol zal spelen. Het stimuleren van innovatieve organisaties, die een antwoord kunnen bieden op de huidige en toekomstige uitdagingen in de sector, vereist het aansturen van kenniscreatie, -transfer en -valorisatie, de participatie van cliënten in deze processen en het bevorderen van netwerk- en ketengerichte samenwerking. Ik ben ervan overtuigd dat de samenwerkingsverbanden die we nu willen laten opzetten en waarvoor we geld ter beschikking stellen, een antwoord kunnen en zullen bieden op deze verzuchting.

Schuldhulpverlening behoort tot de basis van het algemeen welzijnswerk. Die basisdienstverlening moeten de OCMW's aanbieden, en die kan vanuit Vlaanderen niet ad hoc en categoriaal worden gefinancierd, maar wel door via het Gemeentefonds of op een

andere manier middelen ter beschikking te stellen van de lokale besturen, die er zelf prioriteiten in leggen. Als je dit anders wilt organiseren – een redenering ex absurdo –, moeten we voor alle types van hulpverlening reglementen opstellen en moeten we voor de lokale besturen, die toch gesteld zijn op hun eigen autonomie, een categoriale financiering plannen. Dat is niet de bedoeling. Er is een algemene opdracht en het is aan het bevoegde bestuur om prioriteiten te stellen. Dat is niet gemakkelijk, dat realiseer ik me, maar er is geen reden om allerlei vormen van hulpverlening categoriaal te bekijken. Dat is geen goede optie voor de basisdiensten.

Het is een vraag van de CAW's om de basiswerking behoorlijk te financieren. Het is dan ook belangrijk dat ze zich bekwamen in de schuldhelpverlening. Iedereen moet prioriteren in functie van de noden. Als alle lokale besturen voor deze vorm van hulpverlening van ons een eigen reglementering moeten krijgen, dan is dat geen goede benadering. Uiteraard weet de VVSG dat en hebben we aan de VVSG en de CAW's gevraagd wat ze vinden dat we het beste doen, gelet op het beschikbare bedrag. De conclusie van het overleg was dat we gezamenlijk gaan voor de projectoproep.

De beste aanpak van de schuldenproblematiek en de armoede is een preventieve aanpak. We moeten ervoor zorgen dat mensen niet verzeild geraken in situaties van overmatige schuldenlast. Naast het belang van deze preventieve maatregelen is het primordiaal dat mensen leren omgaan met budgetten en het beheersen van schulden. Ik denk dan: test uzelf met de facturen van internet, telefonie enzovoort. Het wordt allemaal zo complex, zelfs voor mensen die zouden moeten rondkomen, en dan wordt het heel moeilijk. We moeten meer investeren in het omgaan met budgetten en het beheersen van schulden.

We weten dat er steeds een aanbod aan schuldhelpverlening zal moeten blijven bestaan. Dat aanbod moet dan in de eerste plaats rechtstreeks toegankelijk en kwalitatief zijn. Dat vraagt een professionele backoffice op de tweede of derde lijn. Die expertise moet niet elk OCMW hebben. Daarvoor is een juridische competentie nodig. Dat betekent dat men ook in staat moet zijn om een nazorgtraject op te zetten om hervallen te voorkomen. Die zaken – kwaliteit, expertise en nazorg – proberen we met onze oproep impulsen te geven.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borgh heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borgh: Minister, preventie is inderdaad belangrijk. We kunnen ook niet naast de samenwerking kijken tussen de OCMW's en CAW's met betrekking tot de schuldenproblematiek, want dat heeft een goed resultaat op de werkvloer gegeven. Het probleem blijft wel groeien en er zijn onvoldoende middelen om te investeren. Ze willen wel erkenning krijgen. Ze hadden gedacht dat er een aanzet zou worden gegeven in deze legislatuur, maar ze zijn teleurgesteld dat de 1,25 miljoen euro naar het stimuleren van samenwerking gaat, terwijl die er al is.

Minister, zij hebben een berekening gemaakt van 36 miljoen euro, maar ik weet dat u die vandaag niet hebt. Het loon van een maatschappelijk werker is vandaag rond de 30.000 euro. *(Opmerkingen)*

Zou het meer zijn? Met die 1,25 miljoen euro zou je dan toch grofweg 25 extra mensen kunnen tewerkstellen. Dan had je kunnen nagaan waar de grootste noden en de meeste dossiers met lange wachtlijsten zitten, en dan had je daar een impuls kunnen geven. Ik blijf betreuren dat we die 1,25 miljoen euro spenderen aan het stimuleren van samenwerking.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Minister, ik ben het met u eens dat we moeten inzetten op preventie en nazorg. Vanuit het OCMW van Zottegem zullen we deelnemen aan de projectoproep. Ik nodig u trouwens uit naar Zottegem om kennis te maken met ons breed gamma aan schuldpreventie voor jongeren, volwassenen en kinderen en ook met onze nazorgprojecten.

De huidige regeling zou het probleem meer moeten benaderen vanuit armoedebestrijding. Dat stond in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding (VAPA). Er wordt nu te weinig een antwoord geboden op de toename van het aantal dossiers en de bestaande wachtlijsten. Ik ben absoluut voorstander van lokale autonomie. Ik beschouw het ook als een en-en-verhaal. U zegt dat het nu gefinancierd wordt via het Gemeentefonds. Misschien moeten we ernaar streven om daar een aantal parameters aan te koppelen die expliciet rekening houden met het groeiende probleem van die niet-betaalde facturen en de schuldoverlast. Tegelijkertijd – vandaar het en-en-verhaal – wil ik de nadruk leggen op de basisfinanciering om het probleem van de wachtlijst op de werkvloer aan te pakken.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, u weet dat ik in het verleden meermaals het woord heb gevoerd over die materie.

Minister, ik hoor u graag zeggen dat schuldbemiddeling een basisdienstverlening moet zijn voor het algemeen welzijn en voor het OCMW. U hebt daar volledig gelijk in. Vandaag is er echter steeds meer nood aan schuldbemiddeling. De heer De Loor haalde al aan dat er wachtlijsten zijn. Ik wil graag de aandacht vragen voor een andere instantie waar mensen met een overmatige schuldenlast terecht kunnen en die ter zake een zeer grote verdienste heeft, namelijk de advocatuur. De advocatuur beschouwt de schuldbemiddeling als een belangrijke opdracht. Minister, u kent die sector ook wel uit een vorig leven. Een advocaat die aan schuldbemiddeling doet, zal daar niet rijk van worden. Hij doet dat eerder uit een of andere vorm van idealisme. Ik wil daar binnen het Vlaams beleid aandacht voor vragen. Ik breng die problematiek jaarlijks onder de aandacht van de commissie, naar aanleiding van de bespreking van de beleidsbrief Armoede. Ik wil dat nu ook doen. Ook daar is nood aan samenwerking. Ik kan enkel oordelen over de situatie in Antwerpen. Voorzitter, ik neem aan dat de situatie bij u anders is. In Antwerpen verzuipt het OCMW in het aantal dossiers. Dat is geen verwijt. Maar de nood is zo groot dat ze zelfs worden doorverwezen naar advocaten. Het zou interessant zijn om daar binnen het Vlaamse beleid over schuldbemiddeling aandacht aan te besteden.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: U verwijst met dat laatste vooral naar de gerechtelijke procedure. Ik ben het er uiteraard mee eens dat de advocatuur daar ook een rol in speelt. Dat gaat voor een deel ook gepaard met een federale bevoegdheid, maar de advocatuur is zeker een belangrijke actor in het geheel.

Mevrouw Van der Borgh, ik heb via mijn medewerker uitdrukkelijk aan de VVSG en de CAW's laten weten dat, als ze niet in die oproep geloven, ik die middelen wel op een andere manier wil inzetten. We kunnen er dan over discussiëren over waar u vindt dat er moet worden gefinancierd enzovoort. Wij zijn natuurlijk vragende partij voor een grotere operatie. Dat is wel duidelijk. We zijn het ermee eens om naar een systeem te gaan zoals nu werd voorgesteld. Maar nogmaals, als de sector of een deel van de sector vindt dat die weg niet de goede is, heb ik daar geen probleem mee.

Mijnheer De Loor, ik ga graag in op uw uitnodiging. U oefent het mooiste mandaat uit dat er in de Belgische politiek bestaat, namelijk OCMW-voorzitter. Ik wil graag een kijkje komen nemen. Ik besef goed dat er in de praktijk al veel dingen op elkaar zijn ingewerkt. Bij die problematiek wordt de specialisering echter heel complex. Ik ben al een paar keer gaan kijken naar de cursussen die worden georganiseerd voor de mensen die bezig zijn met dat thema. Dat is toch al van het betere juridische werk. Het is niet evident om je daarin te verdiepen.

Ik denk dat de sector ermee akkoord gaat om op deze manier het meeste rendement uit die middelen te halen. Ik ben er ook graag toe bereid u te rapporteren wat daar uiteindelijk de meerwaarde van zal zijn en wat we daar uiteindelijk effectief aan zullen kunnen doen op het vlak van toegankelijkheid en kwaliteit.

De voorzitter: Mevrouw Van der Borght heeft het woord.

Mevrouw Vera Van der Borght: Minister, toen u de sector hebt gezegd dat zij die middelen op een andere manier mogen inzetten, hebt u hen dan de keuze gelaten om die 1,5 miljoen euro in deze vorm aan schuldbemiddeling te besteden of aan iets anders?

Minister Jo Vandeurzen: We twijfelen niet aan de ernst van de problematiek. Ik weet al wat de volgende vraag zal zijn: waarom dan die stad en niet een andere? Ik ben ooit naar het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding geweest...

Mevrouw Vera Van der Borght: Minister, ik dacht wel dat u dat zou zeggen. Die schriftelijke vraag is ook op komst. Op dat vlak hebt u die redenering dan niet gevolgd, want u hebt toen alles zonder enig probleem aan Limburg gegeven. *(Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen)*

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor: Voorzitter, ik ben gerust bereid om eens een bezoek te organiseren om u tekst en uitleg te verschaffen over ons schuldpreventieproject.

De voorzitter: U zult in de rij moeten staan. We moeten namelijk eerst nog naar Aalst.

Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Katrien Schryvers tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het project met betrekking tot preventiecoaches geestelijke gezondheidszorg in secundaire scholen - 267 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Voorzitter, minister, collega's, vanuit mijn bekommernis over de geestelijke gezondheid van kinderen en jongeren, heb ik al meermaals een vraag gesteld over de projecten preventiecoaches geestelijke gezondheid in de secundaire scholen.

Dat project bestaat sinds september 2009. De preventiecoaches staan secundaire scholen bij in het uitbouwen van een beleid rond geestelijke gezondheid. Het project komt voort uit het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie en kent grote bijval bij de scholen. Minister, u hebt er verleden week nog naar verwezen, bij een vraag om uitleg van mevrouw Godderis. Elke provincie kan voor de duur van het project een beroep doen op één preventiecoach.

Al van bij het begin van het project bleek dat de vraag van de scholen naar een afspraak met en begeleiding door zo'n coach groter was dan het aanbod. Ik heb daar recent nog een schriftelijke vraag over gesteld. Toen stelde u dat er op dit moment 168 scholen worden begeleid bij het uitbouwen van een geestelijk gezondheidsbeleid. Dat is een heel groot aantal. Die begeleiding bestaat uit het samen met de school inventariseren van de vraag en de behoefte, het opstellen van een overzicht van wat er allemaal gedaan wordt binnen de school, het engageren van een werkgroep geestelijke gezondheid met inbegrip van het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) waar de school mee werkt en het komen tot een actieplan. Er zijn momenteel ook negen scholen die een korte begeleiding krijgen. Het gaat dan om concrete vragen van scholen, soms naar aanleiding van een gebeurtenis. 28 intensieve begeleidingen en 44 kortdurende consulten werden al afgerond.

Het succes van het project is heel duidelijk. Momenteel is er ook een wachtlijst – al is die, als ik mij niet vergis, korter geworden – van scholen die een aanvraag naar begeleiding door een preventiecoach deden. De laatste 22 scholen op die wachtlijst zouden nog dit schooljaar geholpen worden, zo hebt u me geantwoord. Het project loopt gedurende drie jaar en loopt

ten einde in juni 2012. Daarom werd er beslist om vanaf het einde van 2011 geen nieuwe scholen meer in begeleiding te nemen.

Een eenvoudige optelsom leert mij dat bij het afsluiten van het project niet minder dan 271 scholen door een preventiecoach op weg geholpen zullen zijn bij het opzetten van een beleid rond geestelijke gezondheidszorg of toch op zijn minst geholpen zullen zijn bij een concreet probleem.

Minister, dan komt de vraag naar een evaluatie. Bij de 28 scholen waar een intensieve begeleiding al werd afgerond, werden al evaluatie-enquêtes afgenomen. Ik begrijp dat dat inderdaad absoluut nog te weinig is om het project in zijn geheel te evalueren. Wel is gebleken dat de reacties van de scholen die samenwerkten met een coach heel positief waren. Scholen tonen zich enthousiast ten opzichte van het initiatief om via hen te werken aan de bevordering van de geestelijke gezondheid bij jongeren.

Dat aandacht voor de geestelijke gezondheid van leerlingen nodig is, bewijst niet alleen de grote vraag van de scholen naar samenwerking met de preventiecoaches, ook recente studies doen dat. Ik verwijs graag naar de studie ‘Scheiden in Vlaanderen’ van de universiteiten van Antwerpen, Brussel, Gent en Leuven. Dat onderzoek spreekt van jaarlijks 35.000 kinderen in België die de scheiding van hun ouders meemaken. Tijdens zo’n scheiding zijn kinderen verdrietig, bang, boos of voelen ze zich schuldig. Verontrustend was ook de vaststelling dat kinderen van gescheiden ouders vaker grijpen naar softdrugs, kalmeerpillen, antidepressiva en harddrugs. Zonen en dochters van gescheiden ouders vertonen bovendien meer probleemgedrag, zoals vandalisme en het gebruik van geweld. De impact van een scheiding is dus groot, zeker bij jonge kinderen. Dat heeft invloed binnen de school. De school moet de problemen bij kinderen kunnen detecteren en ermee kunnen omgaan. Ze moet de kinderen kunnen begeleiden.

Het project van de preventiecoaches is dan wel ontstaan uit het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie, de studie ‘Scheiden in Vlaanderen’ maakt duidelijk dat de actieradius van de coaches veel verder moet kunnen reiken. Zo denk ik ook aan de pestproblematiek op school. Bovendien kan aandacht voor geestelijke gezondheid op school kinderen ermee vertrouwd maken en doen ontdekken dat het een onlosmakelijk deel van onze gezondheid is, zodat ze er ook als volwassenen gemakkelijker over kunnen praten en sneller hulp zoeken.

Enerzijds is er absoluut een verbreding nodig, minister. Er is niet alleen aandacht nodig voor suïcidepreventie maar veel ruimer voor de ‘mental health’ van kinderen en jongeren. Anderzijds is er een verruiming nodig, want de problemen komen steeds meer voor in de basisscholen en niet alleen in het secundair onderwijs.

Ik heb een grote bekommernis, minister, voor de evaluatie van het project, en vooral: wat gaat er gebeuren in september 2012? Hebt u zicht op de timing van de resultaten van de evaluatie van het project?

Hoe garandeert u dat er ook na het stopzetten van dit project aan het einde van dit schooljaar voldoende aandacht zal gaan naar de geestelijke gezondheid van leerlingen? Wie of welke organisatie zal hiervoor verantwoordelijkheid krijgen? Momenteel wordt er met de loco-regionale gezondheidsoverleggen en –organisaties (Logo’s) gewerkt. Hebt u hierover al overleg gepleegd met de minister van Onderwijs?

Welke rol ziet u in een beleid geestelijke gezondheid op school voor de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB’s) en voor de centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg’s)?

Het project preventiecoaches geestelijke gezondheidszorg loopt in de secundaire scholen. Hoe zult u een beleid inzake geestelijke gezondheid van kinderen in de basisschool uitbouwen?

De voorzitter: De heer Gysbrechts heeft het woord.

De heer Peter Gysbrechts: Ik sluit me aan bij de vragen over de preventiecoaches, voorzitter. Toen we het een tijdje geleden over de suïcidepreventie hadden, stelde ik duidelijk dat dat voor ons een eerste stap was in de goede richting, en dat er nog veel te realiseren viel om de afstand met het Europese gemiddelde goed te maken. Dat vroeg veel inspanningen. De preventiecoaches hebben intussen bewezen dat het een stap in de goede richting was.

Ook in ons voorstel van resolutie voor een apart instrument voor psychosociale evaluatie en opvang (IPEO) voor minderjarigen hebben we daarnaar verwezen. Wij geloven dus echt in dat project. Het beëindigen ervan is een probleem met betrekking tot de geestelijke gezondheid van jongeren en de suïcidepreventie. Ik deel de bezorgdheid van mevrouw Schryvers.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Ik sluit me aan bij de vraag van mevrouw Schryvers. Uit het voorlopig grote succes leiden we af dat vele scholen een geestelijkegezondheidsplan nuttig vinden als begeleidingsplan. Daarom zijn wij er voorstander van om dat op een of andere manier voort te zetten en verder uit te bouwen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Eerst en vooral wil ik erop wijzen dat deze materie een kernopdracht is van de centra voor leerlingenbegeleiding. Ik verwijs hiervoor naar het decreet van 1 december 1998 betreffende de CLB's. Volgens dit decreet bestaat leerlingenbegeleiding uit: " ... geïntegreerde, multidisciplinaire acties vanuit preventief, remediërend of educatief oogpunt ten aanzien van de leerling. Deze acties kunnen ook indirect via de ouders en de school verlopen. Zij behoren tot de zorg voor de ontwikkeling van de leerlingen en vinden plaats in samenwerking met de ouders en de school, die de eerste verantwoordelijken zijn. Waar nodig wordt eveneens samengewerkt met andere diensten, instellingen of voorzieningen."

De samenwerking met het project preventiecoaches past dus perfect in dit kader. Verder bepaalt het decreet vier domeinen voor de CLB-begeleiding: "het leren en studeren, de onderwijsloopbaan, de preventieve gezondheidszorg en het psychisch en sociaal functioneren". De laatste twee domeinen sluiten perfect aan bij de door u geschetste behoefte. Uit de huidige opvolging van het project 'preventiecoaches in het secundair onderwijs' door het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid blijkt dat het voortzetten van de functie van preventiecoaches zinvol lijkt, maar dit hoeft niet noodzakelijk in dezelfde vorm te gebeuren als nu het geval is. Overleg met mijn collega bevoegd voor het onderwijs is opgestart om de voortzetting te onderzoeken. Daarbij zal ook de noodzaak aan eventuele bijkomende competentieontwikkeling binnen Onderwijs worden meegenomen.

Verder wil ik nog meegeven dat in het huidige project werd ingegaan op de wens om de preventiecoach alleen op vraag van de school in te zetten. Een evaluatie zal moeten uitwijzen of we hiermee niet een mattheuseffect creëren, waarbij scholen die het toch al goed doen, door de preventiecoaches begeleid worden in het verder uitwerken van een geïntegreerd geestelijkegezondheidsbeleid. Ik zou niet op de zaken vooruit willen lopen, de evaluatiestudie zal ons hierover meer informatie geven.

Zoals eerder gezegd hebben de centra voor leerlingenbegeleiding hier een kernopdracht te vervullen, zowel op het vlak van schoolondersteuning als op het vlak van leerlingenbegeleiding, vroegdetectie inbegrepen. Zoals u weet, worden de CLB's vooral aangestuurd door mijn collega bevoegd voor het onderwijs. De centra voor geestelijke gezondheidszorg vervullen op curatief vlak een tweedelijnsrol en zullen dus vooral op doorverwijzing werken. Daarenboven worden suïcidepreventiewerkers binnen de cgg's ingezet om het actieplan suïcidepreventie te realiseren. Zo kunnen zij voor de CLB's en de scholen, bijvoorbeeld in samenwerking met de preventiecoaches, instaan voor specifieke vormingen voor CLB-medewerkers of schoolpersoneel.

Het lijkt logisch dat de school ook een preventiebeleid geestelijke gezondheidszorg voor leerlingen in het basisonderwijs opneemt, ondersteund door hun pedagogische begeleidingsdienst en CLB. Binnen het onderwijs gaat daar al veel aandacht naartoe, onder andere op het vlak van pesten. Ook in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen is er expliciet aandacht voor onder andere welbevinden. Voortzetting van deze aandacht, specifiek gericht op de ontwikkelingsleeftijd van de jongeren is zeker aangewezen.

Verder wil ik de resultaten van de gezondheidsconferentie van 17 december afwachten. De daar voorgestelde strategieën zullen me informatie geven of intensifiëring of bijsturing van de huidige werkwijze aangewezen is. Daarnaast is het ook zo dat de preventiecoaches voor geestelijke gezondheid er gekomen zijn na de vaststelling dat 20 procent van de middelbareschoolleerlingen aangeeft zich niet goed te voelen. Dat kan zich uiten door meer angstige, depressieve klachten, of juist door het stellen van probleemgedrag, zoals spijbelen, roken, drinken, drugsgebruik, grensoverschrijdend gedrag naar leerkrachten en ouders enzovoort. Eenzelfde procesbegeleiding in basisscholen zou kunnen worden onderzocht wanneer de probleemstelling van dezelfde orde zou zijn. Voorlopig krijgen wij uit het beleidsdomein Onderwijs deze signalen niet.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Mevrouw Katrien Schryvers: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik denk dat we allemaal dezelfde bekommernis delen. We weten of horen dat kinderen heel vaak onder druk staan vanuit verschillende oorzaken. Het is niet meer dan normaal dat we naast de lichamelijke gezondheid ook de geestelijke bewaken. Ik zie het absoluut breed, en niet alleen inzake suïcidepreventie.

Het is goed dat we praten over de manier waarop we dat doen, en dat de discussie mede gebeurt op basis van de evaluatie van die project. Mijn grootste bekommernis is dat we niet in een vacuüm terechtkomen waarbij instellingen en organisaties naar elkaar staan te kijken nadat het project is afgelopen.

De CLB's hebben daarin een grote rol te vervullen. Dit behoort tot hun kernopdracht, daar hebt u absoluut gelijk in. Alleen vraag ik me af in hoeverre zij dit momenteel, zonder hen met de vinger te willen wijzen, echt op een goede manier waarmaken. Het overleg met de minister van Onderwijs is dan ook zeer belangrijk. De school die geïnteresseerd is of met een probleem kampt, moet automatisch terechtkunnen bij het CLB. Dat moet een algemeenheid worden. Ik ben heel benieuwd naar het resultaat. Ik zal de minister van Onderwijs daarover regelmatig ondervragen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■

Vraag om uitleg van mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck tot de heer Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de groeiende kloof tussen de verpleegopleiding en de praktijk
- 318 (2011-2012)

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Voorzitter, minister, collega's, het niveau van de praktische kennis van verpleegkundigen op de werkvloer is er de jongste jaren op achteruit gegaan. Dat is het signaal dat Zorgnet Vlaanderen van verschillende ziekenhuizen in Vlaanderen en Brussel ontving. Ondanks het feit dat een groot deel van de opleiding op de werkvloer plaatsvindt, zijn er enkele tendensen te ontwaren die aangeven dat de aansluiting opleiding-werk onvoldoende is. Vandaag wordt de patiënt sneller opgenomen en ontslagen, waardoor de zorg in een korter tijdsbestek moet worden gegeven. Dat geeft pasopgeleiden onvoldoende de kans om op een rustige manier de opgedane kennis toe te passen.

De voortschrijdende technologische evolutie en de specialisatie van de medische wereld gaat daarenboven zo snel dat de opleidingen de ontwikkelingen onmogelijk kunnen bijhouden. De Europese richtlijn uit 2005 stelt trouwens dat een opleiding tot algemeen ziekenverpleger een algemene opleiding is. Specialisaties komen niet aan bod in de bacheloropleiding. Misschien is een verklaring ook het feit dat de integratie van de opleiding verpleegkunde in de hogeschoolstructuren voor een afstand zorgt, terwijl vroeger de scholen nauwer waren betrokken bij de werking van de ziekenhuizen zelf.

In uw actieplan over de werkgelegenheid in de zorgsector stelt u dat docenten en opleiders verder afstaan van de klinische praktijk, onder meer door veranderingen in het begeleidingsmodel. Ook dat zorgt voor meer afstand. In ziekenhuizen wordt onder meer getracht om dit probleem op te vangen via de organisatie van een concreet inlooptraject dat het beginnende verpleegkundigen gemakkelijker moet maken om in te stappen. Toch valt af te wachten of ziekenhuizen wel over het nodige personeel beschikken om hen te begeleiden. Hogescholen en ziekenhuizen zijn het erover eens dat de samenwerking moet verbeteren en dat zij nauwer moeten aansluiten.

Minister, gaat u akkoord met de visie van Zorgnet Vlaanderen over de groeiende kloof tussen de verpleegopleidingen en de praktijk? Heeft de ziekenhuissector dat probleem bij u al aangekaart? Hoe reageert u op de kritiek dat een deel van het probleem zou zijn dat zorginstellingen verpleegkundige stagiairs eerder zien als goedkope werkrachten dan als toekomstige werknemers die moeten worden begeleid? Welke initiatieven kunt u nemen om de kloof te verkleinen? De Vlaamse zorgambassadeur sprak over het uitwerken van een project in het zorgvernieuwingplatform van Flanders' Care. Kunt u aangeven hoe dit project aan het probleem kan remediëren? Wat zullen de krachtlijnen ervan zijn? Gaat u over deze problematiek overleggen met uw collega verantwoordelijk voor het onderwijs?

De voorzitter: Mevrouw De Vits heeft het woord.

Mevrouw Mia De Vits: Voorzitter, minister, collega's, deze vraag is een hot issue. Morgen wordt in de Commissie voor Onderwijs en Gelijke Kansen een hoorzitting over onder meer de betere aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt gehouden. De Europese Commissie heeft een tweetal maanden geleden een mededeling verspreid waarin zij het heeft over de modernisering van het hoger onderwijs en over de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt als een van de belangrijke punten. Als rapporteur van het Comité van de Regio's voor dit onderwerp zal ik zeker pleiten voor een sterkere rol van de regio's om het onderwijs en het bedrijfsleven – in dit geval: de ziekenhuizen – dichter bij elkaar te brengen, zodat kan worden onderzocht hoe opleidingen voor de bedrijven relevant kunnen blijven. Enkele jaren geleden werden regionale technologische centra (RTC's) opgericht om betere synergieën te realiseren tussen bedrijven en het secundair en technisch onderwijs. Men zou kunnen overwegen om dat ook voor de opleiding verpleegkunde te doen.

In de vraag van mevrouw Godderis is een punt niet behandeld dat het werkveld zelf geregeld aankaart. Het betreft het verschil tussen de bacheloropleidingen en de vierde graad secundair en beroepsonderwijs. Beide opleidingen kunnen leiden tot het behalen van een diploma verpleegkunde, maar men kan die mensen niet op dezelfde wijze op de werkvloer inzetten. Dat is een probleem. Men zou moeten overwegen of men een ranking van hogescholen verpleegkunde kan invoeren, zoals dat al gebeurt voor universiteiten. Ik weet niet of u dat idee gunstig gezind bent, maar ik denk dat bij het opstellen van die ranking rekening moet worden gehouden met de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt. Dat laatste zou de concurrentie tussen de hogescholen kunnen bevorderen en dus de kwaliteit ten goede komen.

De voorzitter: Mevrouw Dillen heeft het woord.

Mevrouw Marijke Dillen: Voorzitter, minister, collega's, ik sluit mij graag aan. Ik was vorige week erg verbaasd toen ik over de alarmkreet van Zorgnet Vlaanderen las. Het is een

oud verhaal dat afgestudeerden – wat zij ook hebben gestudeerd – het niet met een diploma alleen redden. In deze sector is er wel een zeer grote nood aan een betere afstemming van het onderwijs op de jobs. Vandaag blijkt dat toch erg duidelijk. Als de toestand zo erg is als Zorgnet Vlaanderen aanklaagt, dan is dat in de eerste plaats een belangrijke opdracht voor het onderwijs. Mevrouw De Vits had het er al over, toen zij het over de ranking had. Ik ben ook benieuwd wat er morgen in de commissie Onderwijs zal worden gezegd.

Het is logisch dat ziekenhuizen een inlooptraject aanbieden. Ik ben ook erg benieuwd naar het antwoord op de tweede vraag van mevrouw Godderis, waarin zij het heeft over de kritiek dat zorginstellingen verpleegkundige stagiairs eerder zien als goedkope werkrachten. Als dat effectief zo is, dan hoop ik dat er snel wordt ingegrepen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Voorzitter, collega's, vooraf wil ik toch zeggen dat het interessant zou zijn om eens na te gaan hoe dit onderwerp een nieuwsitem is geworden. 's Ochtends hoorde ik dat men het daarover op de radio had. Ik denk dat het nieuws afkomstig is van het Brusselse ziekenhuis van dokter De Bie. Nadien is dat omgezet in een vraag of een kritiek van Zorgnet Vlaanderen. Achteraf heb ik gevraagd of Zorgnet Vlaanderen daarover een persbericht of een persconferentie heeft gehouden, maar dat blijkt niet het geval te zijn. Op een bepaald moment is dan een en ander in de media in beweging gekomen. Dat doet natuurlijk niets af van het belang van het onderwerp, dat uiteindelijk in de media veel aandacht heeft gekregen.

De bezorgdheid van Zorgnet Vlaanderen over de groeiende kloof tussen de verpleegopleidingen en de praktijk vraagt inderdaad om enige toelichting. De kwaliteit van de zorg, zowel in de opleiding als in het werkveld, ligt iedereen na aan het hart. Beide driejarige opleidingen tot verpleegkundige – de hbo5-opleiding op niveau 5 en de professioneel gerichte bacheloropleiding op niveau 6 volgens de Vlaamse kwalificatiestructuur – zijn onderworpen aan de Europese en Vlaamse regelgeving die de kwaliteit van het onderwijs waarborgen. Daarbij aansluitend wordt in de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) met de vijftien professioneel gerichte bacheloropleidingen verpleegkunde overlegd over de profielen en de inkleuring van de bacheloropleidingen. De kwaliteit van de bacheloropleidingen wordt met visitaties en accreditaties van de VLHORA en de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) mee bewaakt. Ook de hbo5-opleidingen worden in de toekomst aan een dergelijke kwaliteitstoetsing onderworpen.

Het is, gelet op de evolutie van de zorg, echter voor deze beide opleidingen geen evidentie meer om in een driejarige opleiding aan alle voorwaarden te voldoen en te zorgen dat de verpleegkundigen onmiddellijk volledig inzetbaar zijn in de huidige gezondheidszorg die steeds complexer en technischer wordt. De drie jaar die gepland zijn voor de beide opleidingen verpleegkunde, zijn voldoende om, elk op hun niveau, goede basisverpleegkundigen op te leiden, maar in het werkveld komen deze verpleegkundigen in zeer diverse en gespecialiseerde afdelingen terecht. Net als in andere sectoren is het inderdaad noodzakelijk dat bij de start nog in bijkomende opleiding en een inwerkfase wordt voorzien om de pas afgestudeerde verpleegkundige op te leiden in het specifieke domein.

Dé verpleegkundige bestaat al lang niet meer. Er zijn weinig richtingen in het hoger onderwijs waar het aantal postgraduaatopleidingen en bachelor-na-bacheloropleidingen zo groot is. Deze bijkomende opleidingen zijn nodig om verpleegkundigen voldoende te specialiseren en te wapenen tegen de toenemende complexiteit. Het is dan ook een grote uitdaging om in gezamenlijk overleg tussen werkveld en opleidingen de kwaliteit van de uitstroom van alle verpleegkunde studenten, ongeacht hun niveau, te garanderen.

De stelling mag zeker niet te zwart-wit worden gezien. Er zijn waarschijnlijk casussen aanwezig in het werkveld waarbij studenten verpleegkunde onvoldoende worden begeleid en soms worden ingezet als extra werkracht. Er zijn echter ook heel veel mooie voorbeelden

aanwezig van verpleegkundigen die hun rol als stagementor perfect invullen en studenten verpleegkunde voldoende leerkansen geven. In het werkveld worden er momenteel heel veel inspanningen geleverd om verpleegkundigen bij te scholen tot mentor, om de kwaliteit van de begeleiding te garanderen.

Op dit ogenblik zitten we in een fase van een toenemend aantal studenten. In de periode van 2008 tot 2011 is het aantal studenten verpleegkunde met 39 procent gestegen, van 10.764 tot 14.903, op basis van de telling bij de start van het academie-/schooljaar. Nog nooit hebben zoveel jongeren en volwassenen zich gemeld om verpleegkunde te studeren. Dit betekent ook dat er meer studenten moeten worden begeleid.

Om de begeleiding van al deze studenten kwaliteitsvol te laten verlopen, zal er nood zijn aan innovatie, waarbij de zorgsector en het onderwijs over de eigen grenzen kijken. Door middel van samenwerkingsverbanden kan men gezamenlijk innoveren in zorg en in onderwijs om zo de kloof tussen de opleiding en het werkveld te overbruggen.

Er bestaan hiervan al mooie voorbeelden zoals de ontwikkeling van leer- en innovatiecentra. Dit is een project in het kader van het opleidingsontwikkelingsfonds van de Associatie K.U. Leuven. Dit project is ontstaan in samenwerking tussen het werkveld en onderwijs en geeft studenten verpleegkunde de kans om de volledige verantwoordelijkheid op te nemen voor een (deel van een) eenheid. Dit bereidt hen beter voor op de stap naar het werkveld.

Op basis van de resultaten van het onderzoeksproject kan in overleg met het departement Onderwijs en de FOD Volksgezondheid worden gekeken of en op welke manier dit soort initiatieven beleidsmatig kunnen worden verankerd. We zien het als een taak van de Vlaamse overheid om people management in de zorginstellingen maximaal te promoten en te ondersteunen. Tijdens de audit moet human resources management, waaronder de begeleiding van studenten, een extra aandachtspunt zijn. Iedereen, de patiënt in het bijzonder, heeft er immers belang bij dat we in de toekomst kunnen rekenen op voldoende en goed opgeleide verpleegkundigen.

Binnen het zorgvernieuwingsplatform van Flanders' Care is het initiatief ontstaan om een project uit te werken waarbij de noden van het werkveld worden gekoppeld aan de inkleuring van de opleidingen in de zorgsector. Het fundament van de gehele discussie is kwantiteit en kwaliteit van zorg garanderen in de toekomst door duidelijkheid te scheppen in functies en organisatiemodellen.

In nauw overleg met de sector zal worden nagegaan welke zorgprofielen we nodig hebben aan het bed van de patiënt, vertrekkende vanuit de veronderstelling dat hierbij de zorgverlener zo efficiënt en doeltreffend mogelijk dient te worden ingezet, maar rekening houdende met de kwaliteitsaspecten van de zorg en de patiëntveiligheid. Qua kwantiteit en kwaliteit dient men ervan uit te gaan dat er mits een goede (her)structurering voor elke competentie, van laag tot hoog, plaats is in de zorg. Door te herstructureren komt noch de kwantiteit noch de kwaliteit in het gedrang, maar wordt juist de mogelijkheid gecreëerd om via het subsidiariteitsprincipe ieder competentieniveau een elkaar aanvullende opdracht te geven in de zorgketen, uitgeschreven in duidelijke, door de sector aangeleverde, beroepsprofielen.

Nagaan op welke manier het bestaande zorgpersoneel efficiënter en effectiever kan worden ingezet, behelst verschillende aspecten: taakuitzuivering, functiedifferentiatie en alternatieve zorgmodellen. In taakuitzuivering bekijkt men welk zorgberoep welke taken moet doen, over de verschillende zorgberoepen heen, zodat over- of onderkwalificatie wordt vermeden. Functiedifferentiatie behelst dat men binnen een bepaalde beroepsgroep een onderscheid en gradatie maakt in de uit te voeren taken en verantwoordelijkheden.

Tot slot moet ook worden nagegaan of er door andere manieren van werkorganisatie en andere vormen van zorgmodellen, doeltreffender en efficiënter kan worden gewerkt. Nadenken over het efficiënter en effectiever inzetten van het bestaande zorgpersoneel

betekent ook dat er moet worden nagegaan wat de impact hiervan is op de bestaande opleidingen binnen de zorg. Met andere woorden dient de vraag te worden gesteld in hoeverre het huidig opleidingsaanbod beantwoordt aan de vooropgestelde profielen. Dit zal in nauw overleg gebeuren met de minister van Onderwijs.

De voorzitter: Mevrouw Godderis heeft het woord.

Mevrouw Danielle Godderis-T'Jonck: Ik heb zelf een verpleegkundige opleiding gehad en ik was ook docente verpleegkunde. In de krant kon je lezen dat er veel wordt geoefend op poppen, maar in mijn tijd moesten we op elkaar oefenen, ook met een maagsonde, met prikken en verbanden, hoe onaangenaam dat ook was. Zo wisten we hoe de patiënten zich voelden.

Nu zijn de stage-uren ook anders. Nu doen de studenten hun schort uit om 5 voor 12 uur vrijdagmiddag, en komen ze pas de maandag terug. Ze doen geen weekendstages meer. Ze doen ook bijna geen nachtdiensten meer. Toen wij waren afgestudeerd, moesten we na een maand al nachtdienst doen, soms alleen. Nu moeten ze een jaar werken voor ze een nachtdienst mogen doen.

Ik sprak onlangs met een meisje dat is afgestudeerd als verpleegkundige. Ze heeft drie jaar gestudeerd in Antwerpen. Ze zei dat er nog een vierde jaar zou moeten bijkomen. Ik sprak ook met een docent verpleegkunde in West-Vlaanderen en die zei net hetzelfde. Er moet dus nog een jaar bijkomen.

Wij moesten op alle diensten stage lopen, nu mogen ze hun voorkeur geven. Dat meisje wilde huisverpleging doen. Ze heeft dat drie jaar aangevraagd, maar ze heeft nooit de kans gekregen om stage te lopen in de huisverpleging.

Dan moet je ook nog een goede docente treffen. En je moet, bijvoorbeeld op de dienst reanimatie, ook nog de juiste patiënt treffen die je moet reanimeren. Voor die patiënt is dat niet aangenaam, maar voor de leerling is het goed om dat te kunnen aanleren.

Misschien kan ik deze vraag om uitleg in een andere vorm nog eens stellen aan de minister van Onderwijs.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

■